

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN
uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

G. van Atten, Gorinchem

Verzegeld (1)

*Verzegeld met de Heilige Geest der belofte... Ef. 1 : 13
Verzegeld tegen de dag der verlossing... Ef. 4 : 30*

Tweemaal schrijft de apostel Paulus dat de gelovigen met de Heilige Geest zijn verzegeld. Beide keren in dezelfde brief: die aan de Efeziërs. Blijkbaar speelde die woordcombinatie hem wat door de gedachten, toen hij deze brief aan het schrijven was. Hij zal er voor zichzelf troost in gevonden hebben; Hij zal er, al verder denkend, ook een reden in gevonden hebben de gemeente een indringende vermaning mee te geven.

Als we denken aan de troost, die de apostel zelf in de verzegeling met de Geest vindt, en die hij graag aan de gemeente wil doorgeven, moeten wij ons realiseren, dat hij de brief aan de Efeziërs schreef vanuit de gevangenis. (3 : 1; 4 : 1) Waar en wanneer dat precies was, is niet uit te maken; duidelijk is wel: het was een gevangenschap vanwege het evangelie. Niet zo, dat hij van al zijn mogelijkheden was beroofd: hij kon schrijven, hij had de gelegenheid Tychikus met opdrachten naar de gemeenten te sturen (6 : 21, verg. Kol. 4 : 7), maar toch: niet vrij om te gaan en staan waar hij wilde. En zijn toekomst was onzeker. De gevangensmuren konden wel eens de voorboden zijn van een levenslange opsluiting, zo al niet van de dood. De gevangenschap kon wel eens een voorproefje zijn van de veroordeling: verzekerde bewaring met het oog op een vonnis en voltrekking er van.

Juist dan speelt door het hoofd van deze „gevangene in de Here” (4 : 1) de gedachte aan de verzekerde bewaring voor de toekomst van Christus. Wat hij aan de gemeente schrijft, geldt immers ook voor hemzelf: in Christus verzegeld met de Heilige Geest der belofte – en die Geest is een onderpand van en een voorschot op de erfenis die ons wacht. Dat is een van de zegeningen van het geloof. Toen U gelovig werd, schrijft hij aan de Efeziërs, hebt U die Geest ontvangen. Uw gemeenschap met de Here Jezus Christus betekent, dat de Geest die in Hem woont, ook aan U gegeven is. De Here doet geen half werk als Hij mensen tot geloof brengt; dan verzekert Hij hen tot de dag der verlossing. Dan zorgt Hij er voor dat ze die dag halen. Zij zullen niet halverwege uit de boot vallen, maar de dag der verlossing bereiken.

We kunnen de uitdrukkingen naast elkaar zetten!

1 : 14 onderpand van onze erfenis, tot verlossing van het volk dat Hij zich verworven heeft – en 4 : 30 – verzegeld tegen de dag der verlossing. Bij het woordje „tegen” uit de laatste tekst, kunnen we denken aan de duur: Hij zal ons al die tijd bewaren; wij kunnen dat woordje ook opvatten in de betekenis van „met het oog op” – daarmee krijgt de eerste betekenis, die van de tijdsduur, een inhoud: door

Inhoud

- 209 Ds G. van Atten,
Verzegeld (1)
- 210 Drs H. de Jong,
De toekomst van onze
kerken (3)
- 211 Ds G. van den Brink,
Pastorale Notities
- 212 Petra de Groot,
Nabije en verre contacten
met andere kerken
(L.V. Dronten)
- 213 J. L. Struik,
Ingezonden (met naschrift
van drs A. van der Dussen)
- 214 Victor van Heusden,
Ik durf er te zijn

de tijd heen bereiken wij de bestemming, de erfenis. En die erfenis heet: verlossing.

—o—

Nu kunnen we vragen: wat stellen wij ons voor bij die (dag der) verlossing?

Daarbij zijn m.i. drie dingen te bedenken.

Het eerste is dat de verlossing betekent dat we geheel van de last van onze zonden bevrijd zijn. Zolang de Here Jezus Christus nog niet teruggekomen is om ons bij Zich te nemen, betekent dat, dat de weg der verlossing door het sterven heen gaat. Ons sterven is, om met de Heidelbergse Catechismus te spreken, een afsterven van de zonde en een doorgang tot het eeuwige leven. Want vlees en bloed kunnen het koninkrijk Gods niet beërven (1 Kor. 15 : 50): we moeten een verandering ondergaan, hetzij langs de weg van dood en graf en opstanding, hetzij in een „punt des tijds” (St. V. I Kor. 15 : 52).

Opbouw in de vakantieperiode

In verband met de aanstaande vakanties zal ons blad niet verschijnen op 8 en 22 juli, alsmede op 12 augustus. Belanghebbende worden verzocht hiermede rekening te houden

De redactie

Bovendien betekent de dag der verlossing de dag, waarop we, gereinigd van schuld en vrijgesproken in het oordeel, het koninkrijk Gods binnengaan.

Dat koninkrijk, en dat is het tweede waaraan we bij de (dag der) verlossing moeten denken, brengt mee de verlossing van onszelf en al het geschapene van de vloek, die om onze zonde als een dreiging boven het leven hangt. De dood zal niet meer zijn, noch rouw noch geklaag noch moeite zal er meer zijn, want de eerste dingen zijn voorbijgegaan (Openb. 21 : 4).

Alles wordt nieuw, de tranen worden gedroogd.

In de derde plaats betekent de (dag der) verlossing ook: de aarde wordt van alle zondaars rein, de goddelozen zullen niet meer zijn (Ps. 104 : 10

nw-ber.). De Bijbel vertelt ons dat niet, om de gelegenheid te bieden ons in het oordeel over goddelozen te verkneuter – wel om de rechtvaardige oordelen van God te aanbidden.

—o—

Door de Heilige Geest verzegeld te zijn tegen dié dag – en de Heilige Geest te hebben ontvangen als onderpand van dié toekomst, geeft moed en kracht in deze wereld. Het is een troost, als we uit zwakheid in zonden vallen; een bemoediging als we voor de gemeente van Christus soms geen toekomst meer zien; een vrede, als de tegenstand tegen het evangelie en tegen de liefde-heerschappij van Christus ons naar de keel vliegt. De toekomst is zeker. De toekomst van Christus – onze toekomst.

H. de Jong, Amsterdam

De toekomst van onze kerken (3)

5. Het eigene van de NGK: waardoor zij een heus alternatief ten opzichte van de andere reformatorische kerken vormen (noem het de geringe traditiegebondenheid met behoud van de hoofdzaak) komt in het algemeen meer in de steden dan op het platteland tot uitdrukking. Daarom zullen wij zuinig moeten zijn op onze stadskerken, ook als deze afwijken van het geijkte patroon.

Ik acht het niet onmogelijk dat verschillende mensen zich over die vijfde stelling boos gemaakt hebben. Wat een verbeelding! Wat een stedelijk dédain! Ja, dat vond ik zelf eerst ook. En ik heb er lang over nagedacht voordat ik dit zo opschreef.

Twee overwegingen gaven mij tenslotte toch vrijmoedigheid ertoe. In de eerste plaats: ik behoor dan zelf wel tot zo'n verwaande stadskerk, maar toch tot een die in het jongste verleden haar best gedaan heeft zo lang mogelijk solidair te zijn met de rest van de kerken in het land. Ik doel nu op ons wachten met 't toelaten van de zusters tot 't diakenambt. Daar hebben we in eigen huis wel schade van ondervonden, maar we zijn met dat wachten toch doorgegaan. Mijn persoonlijk te lang, maar dat kan hier buiten blijven. Ik beroep me dus op de lankmoedigheid die de Amsterdamse kerkeraad heeft betracht, om u aan de hand daarvan duidelijk te maken dat een stadsgemeente niet noodzakelijkerwijs zich boven het platteland verheft.

En een tweede overweging was deze: wat zou u ervan gevonden hebben als ik het verschil anders had geformuleerd, bijvoorbeeld als een verschil tussen gestudeerden en niet-gestudeerden? Dat zou nog pijnlijker zijn geweest. Of als een verschil in leeftijd: jong tegenover oud. Ook dat zou gevoelig aangekomen zijn.

Ik heb 't in het demografische gezocht, daarbij een zo objectief mogelijk criterium hanterend. Het is nu eenmaal zo dat je in de moderne stad, als mens, maar ook als gemeente zo door elkaar geschud wordt dat je wel van hout moet zijn om daar geen invloed van te ondergaan. Je past daardoor een reductie toe om staande te blijven. Wat is belangrijk, wat doet het er toe, als 't erop aankomt?

En zo herken ik dat men in de stad meer dan op 't platteland tradities loslaat. Ik beroem me daar niet op, maar ik constateer het. Ook dat de meesten van de jongelui die naar de stad komen, onze kerk niet bezoeken. Daar is niets roemrijks aan. Je raakt in de stad in een soort Prediker-situatie. Van zoveel dingen zie je de betrekkelijkheid. Maar - des te krachtiger houd je je aan de hoofdzaak.

En wees nu eerlijk. Dat ligt toch in 't verlengde van het Nederlands Gereformeerde? Hoe is het met ons begonnen? Op twee punten raakten we in moeilijkheden in de Vrijgemaakte kerken. Wat betreft de leer van de enige ware kerk die dan de Vrijgemaakte moest zijn. En ten aanzien van de binding aan

de belijdenis, die zo strak was dat er geen discussie over randpunten was toegestaan. Op beide punten stonden we een versoepeling voor. Het ging tegen het rigorisme. En het ging om meer vrijheid tegenover de traditie.

Ik krijg wel eens de indruk dat we dat helemaal vergeten zijn en je hoort bij ons geluiden die nog rigoreuzer zijn dan bij de Vrijgemaakten.

Hoe dat ook zij. Juist in de stad ben ik blij met de Nederlands Gereformeerde souplesse waarmee we van start gegaan zijn. Die hebben we zonder meer nodig. En daarom doe ik een goed woordje voor die kerken, (niet uitsluitend, maar toch hoofdzakelijk in de steden te vinden) waar op dat spoor van die vrijheid tegenover de traditie doorgegaan wordt. Niet alles is daar goed. Er zijn ontwikkelingen die ook mij minder juist lijken. Maar laten we elkaar een beetje vrijheid gunnen. En laat men ervaringen opdoen waar anderen hun winst mee kunnen doen.

Ik krijg wel eens de indruk dat er onder ons zijn die met het Nederlands Gereformeerde mee gegaan zijn en daar nu achteraf van schrikken. Hetzelfde hebben we gezien in de Vrijgemaakte kerken. Zo in de vijftiger jaren kwam er een geest van verontrusting op. Men ging terugkrabbelen wat de Vrijmaking betreft en dat liep er op uit dat er weer een synode met een even sterke macht kwam als die van de Gereformeerde kerken in de veertiger jaren.

Begrijpt men dan niet dat Vrijmaking en Buitenverbandstelling betekenden het uittrekken van traditie-jasjes om zo mobiel te worden voor een andere tijd? Ten behoeve ook van onze medechristenen.

6. In plaats van de uitzichtloze besprekingen met de Christelijke Gereformeerde Kerken over kerkelijke eenwording voort te zetten, kunnen we beter overleggen wat we, elk zelfstandig blijvende, in de praktijk samen kunnen doen.

Uit de zesde stelling zou iemand op kunnen maken dat ik iets tegen de Christelijke Gereformeerden heb. Ze klinkt een beetje bars. Maar ik kan dat gelukkig geheel ontkennen. Mijn stelling werd ingegeven door een verse ervaring. Ik zat te lezen in wat op de eerskomende LV over de samenspreking met de Chr. Gereformeerden ter sprake zou komen en merkte dat 't nog steeds ging over zaken als de toeëigening des heils. Net als twintig jaar geleden. Ik had me er tijdenlang niet mee bemoeid en bij 't lezen daarvan kwam er een vreemde bekendheid over me: hé, nóg steeds. Het gaat blijkbaar niet.

„Ja, maar het moet!”, zegt men. Is dat zo? Van wie eigenlijk? Moet het vanwege Christus' gebed „opdat ze allen één zijn”? Ik denk dat we naar dat gebed gerekend voldoende één zijn. We herkennen elkaar, we erkennen elkaar, we vie-

ren bij elkaar avondmaal, we staan naast elkaar in het alledaagse leven. We bidden samen, we werken samen op allerlei gebied van school en politiek. Onze studenten studeren aan hun school. Fijn.

Maar in dat ene, namelijk kerkelijk helemaal één worden, slagen we niet. Is dat nou zo erg? Als we wel met elkaar in één kerk zaten, konden we misschien die andere dingen weer niet samen doen. Dat is gebleken toen we lid waren van de Vrijgemaakte kerken. Toen was er zo'n wrijving dat we niet eens meer samen baden. Het uiteengaan heeft hun en ons goed gedaan. De waardering over en weer is nu veel groter dan toen.

Vergelijk 't met Zuid-Afrika. Moeten de zwarte en de blanke kerken geheel integreren? Dat is toch met wijd open ogen en luidkeels vragen om moeilijkheden? Laat ieder daar z'n eigen diensten hebben, waarin ieder zijn eigen cultuur kan ontplooiën. En laten er dan van tijd tot tijd manifestaties van eenheid zijn, om de wederzijdse erkenning tot uitdrukking te brengen. Zodat het racisme geen voet krijgt.

Zelfs de Waalse kerk in ons land heeft een afzonderlijk kerkelijk leven georganiseerd. Op gronden van taal en cultuur. En zouden dan Christelijke Gereformeerden en Nederlands Gereformeerden opeens bij elkaar moeten, met

verwaarlozing van allerlei verschil in traditie? Dat is toch niet reëel?

Ik hou van mijn Christelijke Gereformeerde broeders en zusters, ik mag graag een dienst van ze bijwonen, ik leer van ze, – maar: dat tweemaal achter elkaar uittrekken van een traditie-jasje zoals wij dat gedaan hebben, – dat hebben zij zeer kennelijk niet. En mijn liefde voor hen gaat niet zover dat ik om hunnentwil die afgedankte kleren weer aantrek.

7. Naast zending en evangelisatie biedt de ontwikkelingssamenwerking op theologisch gebied met kerken uit de derde wereld een veelbelovend perspectief en deze dient dan ook krachtig bevorderd te worden.

Die laatste stelling is een hobby van ds De Jong, denkt u natuurlijk. Wel, het zou kunnen. Ik ga mij daar niet over verdedigen. Maar er zit toch iets meer achter.

Gesteld nu eens dat wij hier in West-Europa in een eindtijd leven. Tussen haakjes: ik denk 't liefst in eindtijden meervoud. De geschiedenis geeft daar vele voorbeelden van te zien, dat er zich telkens een eindtijdsituatie voordoet. Welke eindtijd dan echt de eindtijd is, de uiteindelijke, dat weet de Here. Maar dat er eindtijden zijn, moet ons wakzaam maken.

Stel nu eens dat 't hier gaat zoals in Turkije of Noord-Afrika, waar destijds de Islam overheen gegaan is en de kerk bijna volledig verdwenen is. Dat kan bij ons ook weer gebeuren. Zelfs kan 't opnieuw de Islam zijn die dat doet. Want de Islam is eigenlijk een vervlakt soort christendom. Zomaar kan ons vervlakt christendom de Islam naar zich toe trekken, alle emancipatie ten spijt.

Maar goed, dat daargelaten. Stel nu eens dat wij in West-Europa inderdaad in de nadagen van het heden der genade leven. En dat 't één generatie verder met ons christenen hier gedaan is. Ik reken daar niet op, maar ik reken er wel mee. Zou dan ook het christelijk erfgoed niet met ons verloren gaan? Het zeer kostbare dat hier in de loop der eeuwen is verworven, het diepe inzicht in de Schrift dat juist in de Gereformeerde traditie is gerijpt?

Dat moet dan op tijd in veiligheid gebracht worden. Het mag niet zo zijn dat dat verloren gaat.

Van de andere kant, de Afrikaanse en Aziatische kerken zitten om kader te springen. Hun is, vooral in deze eeuw, het evangelie gebracht op Amerikaanse wijze. Met weinig diepgang, met weinig doordenking van de vragen op politiek, maatschappelijk, wetenschappelijk, kunstzinnig en cultureel gebied. Ik zeg niet dat 't allemaal goed is wat door ons op die gebieden is bedacht, maar er was bij ons feeling voor al zulke problematieken. En daar is vraag naar.

De jonge kerken die daar in hun wereld voor de taak staan, mede de samenleving in te richten, kunnen daar hun winst mee doen.

En om dáár nu aandacht voor te vragen, daarom heb ik die zevende stelling toegevoegd. Om een perspectief te bieden dat ons verwarmen kan. Verenigen ook.

Maar dat zal toch slechts een enkeling raken? Is dat iets om het kerkvolk mee te vermoeien? Theologische ontwikkelingssamenwerking? Toch dankt Paulus God voor de Filippenzen, „wegens hun deelhebben aan de prediking van het evangelie?” (Fil. 1:5). Dan denk je ook: hebben die eenvoudige mensen daar in Filippi dan meegedaan aan het verbreiden van de goede boodschap? Blijkbaar wel. En zo kan ook dit werk, waardoor we de broodnodige theologische verdieping brengen in de Afrikaanse kerken, door ons allen gedragen worden.

U moet van dat woord theologie niet schrikken. U moet dan hieraan denken. U hebt vast wel eens een dienst meegemaakt in een evangelische kerk. En u hebt genoten van de warmte die daar heerst. Maar de preek viel tegen. „Moeten ze daar elke zondag naar luisteren?” Precies, zo is het in Afrika ook, heb ik gemerkt. Dus theologische verdieping is verdieping van de prediking. En zouden we die onze Afrikaanse en Aziatische broeders en zusters niet gunnen?

G. van den Brink, Veenendaal

Pastorale Notities

Lieve kranen en gloeilampjes

(Voor mijn laatste belijdeniscatechisanten; bij hun openbare belijdenis des geloofs)

Tekst: Indien iemand dorst heeft, Hij kome tot Mij en drinke! Wie in mij gelooft... stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien.

Kijk eens wat ik heb meegebracht: een doodgewone koud-waterkraan en een gloeilampje in een doosje.

Stel nu eens dat dat gloeilampje begon te kermen: „O wat zou ik toch graag licht geven aan de mensen! Maar wie ben ik?”. En dat die kraan zou beginnen te zuchten: „O wat zou ik graag stromen van levend water voortbrengen, zodat de mensen konden

drinken! Maar wie ben ik?”

Wat zouden jullie dan tegen die gloeilamp en die kraan zeggen?

Je zou ze een uitbrander geven: „Stomme gloeilamp en stomme kraan, zorg dat je aangesloten raakt op lichtnet en waterleiding! Dan komt dat sproeien en schijnen vanzelf!” Zo zegt de Here Jezus het op de grote dag van het feest:

„Wie dorst heeft, kome tot mij en drinke...”

Eerst drinken, dan te drinken geven! Het eerste is een dringende uitnodiging. Het tweede een belofte: dit water wordt in hem tot een fontein (Joh. 4:14).

Het is niet waar dat wij kunnen evangeliseren. We moeten eerst drinken. Hebben we nog dorst?

Zoals de man van psalm 42: Mijn ziel dorst naar God?

Drinken is (fysiek gesproken) één van de heerlijkste ervaringen. Je drinkt en drinkt en zegt: heerlijk! Ik knap er helemaal van op! Drinken jullie zo uit God: volle teugen van genade en goedheid, zodat je zegt O wat heerlijk! Nu kan ik er weer tegen?

Dan zal dit water het vanzelf doen in je en je maken tot een fontein. „Lieve kranen en gloeilampjes. Nog nooit heeft één kraan in zichzelf water gehad. Een kraan is een akelig en dood ding. En nog nooit heeft één gloeilampje licht in zichzelf gehad. We zijn akelige dode dingen. Zorg dat je aangesloten blijft! Dat je blijft drinken! Dat is opdracht en uitnodiging. Dan komt dat schijnen en sproeien vanzelf. Daar zal ik jullie volgende keer een mooie geschiedenis van vertellen”.

Landelijke Vergadering in Dronten:

Nabije en verre contacten met andere kerken

„Nabij of ver wij zijn verbonden: / één Heer en één geloof, één doop, / één Geest is tot ons neergezonden, / en één is aller liefde en hoop”. Dit lied werd zaterdag 18 juni j.l. op de vierde zitting van de Landelijke Vergadering in Dronten door alle aanwezigen gezongen. Onderwerp van deze zitting was het contact en de samensprekingen met andere kerken in binnen- en buitenland. Verschillende kerken hadden vertegenwoordigers gestuurd. Professor du Plooy was aanwezig voor die Gereformeerde Kerken in Suid-Afrika; de Eglises Réformées Evangeliques Indépendantes de France werden vertegenwoordigd door ds Lewin. Uit ons land werd de Christelijke Gereformeerde Kerk vertegenwoordigd door br. Van Malkenhorst en ds Starreveld. Ds Starreveld rapporteerde ook over de laatstgehouden Gereformeerde Oecumenische Synode in Harare (nu de Gereformeerde Oecumenische Raad genoemd).

Praeses J. C. Schaeffer opende de vergadering met de woorden van Efeze 3: 1-13. „Dit gedeelte gaat over het geheimenis van de Christelijke Kerk. Jood en heiden hebben samen deel aan het heil van Christus. Aan de voet van het kruis hebben ze elkaar gevonden. Daar werd hen verzoening en vrede aangeboden. Paulus zegt in vers 5 dat God met Zijn goddelijke wijsheid de tijd heeft laten rijpen tot volheid. Het samenleven van Joden en heidenen is een teken van Christus' overwinning. In vers 10 heeft Paulus het over overheden en machten. Denken we daarbij aan duivelen en demonen? Want de duivel moet knarsetandend toezien dat Joden en heidenen met elkaar samen gaan. De duivel verliest daardoor steeds meer macht. Maar met die machten kunnen ook, zoals Petrus zegt, goede engelen bedoeld worden. Hoe zijn wij als kerk van Christus zó dat de demonen huiveren en de engelen juichen? In de gemeente van Christus hebben we oog voor elkaar. We mogen elkaar aanvullen. We verketteren elkaar niet, maar in liefde zullen wij één zijn. Wij mogen elkaar ontmoeten aan de voet van het kruis van Christus”.

Independentisme

Ds H. J. van der Kwast stelde Professor du Plooy aan de vergadering voor. Hij vertelde dat Professor du Plooy hoogleraar in kerkrecht is in Potchefstroom. Onze kerken zijn twee keer op de Dopersynode aanwezig geweest sinds wij met deze kerken correspondentie voeren.

Professor du Plooy: „Onze synode vindt het belangrijk dat wij met uw kerken correspondentie voeren. Tijdens onze laatstgehouden synode kwamen echter twee punten naar voren die ons in onze verhouding tot uw kerken verontrusten. In de eerste plaats zijn er in uw Akkoord voor Kerkelijk Samen-

leven (AKS) openingen voor independentisme en vervolgens staat er in de AKS te weinig tegen dwaalleer. Onze synode wil u dan ook aanmoedigen om zo snel mogelijk terug te gaan naar de Dortse Kerk Orde.

Over het onderwerp waarover u nu veel spreekt, nl. de vrouw in het diakenambt, hebben wij negen jaar gedegen studie gemaakt. Wij zijn tot de conclusie gekomen dat de schriftgegevens niet zodanig zijn dat het geoorloofd is de vrouw in het diakenambt te laten functioneren.

Ook moeten wij meedelen dat die Gereformeerde Kerken van Suid-Afrika zich verplicht hebben gezien de band met de GOS na 42 jaar te verbreken”.

Professor E. Schuurman, voorzitter van de sectie buitenland van de commissie voor contact en samensprekingen met andere kerken, was dankbaar voor het feit dat die Gereformeerde Kerk van Suid-Afrika zich op de Landelijke Vergadering lieten vertegenwoordigen. „Hierdoor merken wij dat wij als kerk niet alleen staan. U deelt hetzelfde geloof, uw kerken behoren tot dezelfde gereformeerde familie”. Professor Schuurman stelde dat hij zich had geschaamd over het feit dat het op de synode van die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika tot een confrontatie tussen de Nederlands Gereformeerden en de Gereformeerden (vrijgemaakt) was gekomen. „De beschuldigingen die daar aan ons adres zijn geuit waren onjuist. Wij willen gereformeerde kerken blijven. Het is onze diepe overtuiging dat de breuk van '67 ongeoorloofd en onverantwoord was. Wij willen de geslagen breuk wel bespreken; wij willen hen wel aanvaarden”, zei Schuurman.

Zendingsterrein

De vertegenwoordiger van de Franse

kerk, ds Lewin, sprak over de zwakke situatie van de kerk in Frankrijk. Slechts een half procent van de bevolking is lid van een bijbelgelovige kerk. „Frankrijk is een zendingsterrein. Uw praktische en financiële hulp is nog steeds erg nodig. Wij vragen die niet voor onszelf, maar voor de verkondiging van het evangelie. De noden zijn groot, maar het oogstveld is van God”. Ds Lewin vertelde nog dat zijn kerk onze kerk had leren kennen op de GOS, waar wij toen aanwezig waren als waarnemers.

Ds Starreveld, die namens het Christelijk Gereformeerd deputaatschap naar de bijeenkomst van de GOS in Harare is geweest, vertelde de Landelijke Vergadering over zijn bevindingen daar. „Eerst was de Constitutie aan de beurt. Zonder discussie werd de naam veranderd. De GOS is opgehouden te bestaan en veranderd in de REC, de Gereformeerde Oecumenische Raad. Dat geeft een meer vrijblijvend karakter. De basis van de Constitutie werd opnieuw geformuleerd, waarbij de belijdenisgeschriften een ondergeschikte plaats kregen”.

„Concluderend moeten we zeggen dat deze GOS een synode van anticlimax is geweest. Wanneer men innerlijk al afscheid van elkaar heeft genomen is het niet moeilijk om als vreemden met elkaar om te gaan”, aldus Starreveld. Na dit gehoord te hebben, werd het commissievoorstel inzake de Gereformeerde Oecumenische Synode met een meerderheid van stemmen aangenomen. In dit voorstel staat: De Landelijke Vergadering besluit – ondanks de diepe verbondenheid met vele gereformeerde lidkerken van de GOS – geen lid te worden van de GOR; niet langer waarnemers te zenden naar de GOR; de financiële bijdrage aan de GOR met directe ingang te beëindigen. De Landelijke Vergadering draagt de commissie voor contact en samensprekingen met andere kerken dan ook op zich te bezinnen op de mogelijkheden om samen met voormalige lidkerken van de GOR op een andere wijze aan onze oecumenische roeping in de wereld inhoud en gestalte te geven en in overleg met de christelijke gereformeerde deputaten attent te blijven op initiatieven op dit gebied”.

Prediking

Het laatste agendapunt was de bespreking van het rapport van de commissie inzake contact en samenspreking met binnenlandse kerken. Voordat de bespreking plaats vond kreeg ds Starreveld de gelegenheid om namens de Christelijke Gereformeerde kerken te spreken over de samensprekingen.

„Het is met onze verhouding merkwaardig gesteld. Er zijn gemeenten die samen een gemeente vormen. En er is kanselruil. Maar aan de andere kant is

Het moderamen op de eerste zitting van de Landelijke Vergadering van Dronten.

(foto: Jako Klamer)

het ook merkbaar dat we niet tot elkaar kunnen komen. Na een eerste fase van erkenning, zijn we nu terecht gekomen in een fase van het zich eigenmaken van wat de ander beweegt. Instemming met de gereformeerde belijdenis kan een louter theoretische aangelegenheid zijn. De eenheid van de kerken heeft alles te maken met de eenheid van het geloof, de bevinding van het geloof. Het kost ons heel veel moeite mee te voelen in een nederlands gereformeerde preek. Dat zit niet in de schriftuitleg, maar in de toepassing van de preek voor het geestelijk leven. De toeëigening van het heil moet startpunt zijn om nu werkelijk als kerken één te zijn in geloof en geloven. Het is een voorlopige hulp in het elkaar verstaan en het verstaan van het evangelie. Samen willen wij buigen voor het volmaakte Woord. We moeten elkaar vasthouden, omdat we elkaar nodig hebben. Voorlopig nog ieder in zelfstandigheid, maar de Here Jezus heeft zelf voor ons gebeden: dat zij allen één zijn!"

Tijdens de bespreking bleek dat veel afgevaardigden teleurgesteld waren over de weinige vooruitgang in het contact met de christelijk gereformeerden. Verder vonden zij dat onze bezwaren ten opzichte van de christelijk gereformeerden ook wel genoemd mogen worden en niet alleen andersom.

Het moderamen besloot deze zitting nog geen voorstel in stemming te geven, maar te wachten op een breder en meer uitgekristaliseerd voorstel van de commissie over de voortzetting en aanpak van de samsprekingen tussen onze kerken en de Christelijk Gereformeerde kerken.

De volgende Landelijke Vergadering is op D.V. 3 september. De onderwerpen, die dan besproken worden, zijn: Hoge Overheid, studieschuld, en besluitvorming over openstelling van het diakenambt voor zusters der gemeente. De vergadering werd afgesloten met het zingen van lied 305: „O Heer, uw on-

weerstaanbaar woord, / drijft rusteloos de eeuwen voort, / wat mensen ook verzinnen. / En waar de weg onvindbaar scheen / mochten wij door geloof alleen / de tocht opnieuw beginnen / (.....) Hervorm, herschep ook ons geslacht, / opdat het door de wereldnacht / de weg vindt naast uw woning.

Ingezonden

Onjuiste kritiek

Het slot van de artikelen „Geleerde eenvoud” door drs A. van der Dussen (Opbouw van 15 april 1988) geeft enige kritische opmerkingen, tegen welke ik wel enige bezwaren heb. Ik geloof niet, dat volgens prof. Jager „de Here Abraham rechtvaardig heeft verklaard, omdat deze ook werkelijk rechtvaardig wás doordat hij God vertrouwen gaf.” De Heere rechtvaardigt ons niet omdat wij rechtvaardig zijn door ons geloof. In het Evangelie spreekt Hij ons, *goddelozen in ons zelf, van nature, en in wie die goddeloosheid nog telkens nawerkt*, ná onze rechtvaardiging, vrij door het geloof in dat Evangelie. Door dat geloof „aan dat evangelie geketend” worden we de ons verkondigde vergeving deelachtig. Dan behagen we God, dan zijn, we op grond van Christus’ verdienste werkelijk rechtvaardig, staan we in de rechte verhouding tot God, Die ons in Christus aanziet. Er is geen sprake van dat onze verbondsvroomheid in Gods beoordeling van ons leven een rol speelt.

Hoe heerlijk het ook is, dat Janse de genade van het verbond Gods met ons, „met zoveel verve en liefde” ons heeft voorgelaten, dat onderwijs heeft niet verzwakt de waarheid dat God ons als goddelozen rechtvaardigt. Van een

zwakke plek in het ‘verbondsmatig denken’ is m.i. bij Janse geen sprake. En ik stem dan ook niet in met wat vdD schrijft: „Hoe licht komt daar toch niet een zekere bedaardheid in naar voren: ik leef ootmoedig naar Gods verbond, nu zal mij ook de te verwachten zegen ten deel vallen. De keerzijde van dit wel heel kalme vertrouwen is het harde oordeel over hen die niet naar het verbond leven: zij halen de welverdiende vloek over zich heen. „De rechtvaardiging van de goddeloze is zeker een vreemde vrijspraak. Het maakt bij die rechterlijke uitspraak géén verschil of men heiden, ootmoedige gereformeerde is of een Dostojewski-figuur. En hier is een zekere bedaardheid niet op z’n plaats, en evenmin een wel heel kalm vertrouwen dat ik ootmoedig leefde naar Gods verbond. En wat aangaat Gods zegen en vloek des verbonds over de kinderen des verbonds, al naar hun gehoorzaamheid of ongehoorzaamheid, daarbij is helemaal geen bedaardheid, noch hard oordeel te bespeuren bij hem. Men leze hierover Janse’s *leven in het verbond*. En over de rechtvaardigmaking leze men *Van de Rechtvaardigen*, het hoofdstukje *Bidden wij om vergeving of om besef van vergeving?*

Duidelijkheidshalve merk ik tenslotte op, dat mijn kritiek niet geldt de *eigen opvatting* van drs Van der Dussen over de rechtvaardiging van de goddeloze, maar diens kritiek op de opvatting van Janse.

J. L. Struik, Heino
(door de redactie bekort)

Naschrift

1. Wat Jager betreft: in zijn uitleg van Rom. 4 : 3-5 maakt hij bezwaar tegen de opvatting, dat God Abraham een rechtvaardigheid toerekende die hij in werkelijkheid niet bezat. In dit vers staat volgens hem eenvoudig, dat God Abraham als rechtvaardig beschouwde vanwege zijn geloof. Immers, volgens het OT is rechtvaardigheid niet hetzelfde als ‘zondeloosheid’, maar de trouw aan Gods genadeverbond. Die trouw wordt gevonden bij hen, die gelovig ingaan op Gods beloften. „Er is aequivalentie tussen geloof en rechtvaardigheid. Abrahams geloof is zijn rechtvaardigheid, en dat geloof wordt als zoodanig erkend door God”. (*Rechtvaardiging en zekerheid des geloofs*, -104). De gelovigen houden aan Gods verbond vast „en dit is hunne gerechtigheid, waarop ze God wijzen.” (a.w. 69, waar Jager J. Ridderbos citeert). Gezien deze gedachtengang kan ik mij niet aan de indruk onttrekken, dat Jager het niet met de heer Struik eens zou zijn geweest als deze konkludeert: „Er is geen sprake van dat onze verbondsvroomheid in Gods beoordeling van ons leven een rol speelt.”

2. Mijn kritische opmerkingen over Janse wil ik toelichten aan de hand van een citaat uit zijn boek *De heerlijkheid* 213

der Psalmen als liederen des Verbonds, 1964². Hij schrijft op blz. 45 ter bestrijding van Kohlbrügge en Barth: „De leer van de bovengenoemde richting, dat de Here een verterend vuur is voor Zijn volk, is tegen de Schrift. Want er staat in Jes. 33 : 14-18 dat de Here een verterend vuur is voor de zondaars in Sion, dat is voor de kerkmensen die in de zonde leven of die in de zonde vallen en geen bekering of berouw tonen. Wie echter teer en nauw bij de Schrift leeft, behoeft zich niet te verontrusten door de vraag of hij niet te rustig leeft in de nabijheid van die vreselijke God... Er is veel meer gevaar, dat zulken door kleingeloof te vreesachtig zijn, dan dat zij te gerust zouden zijn. De vrede door het bloed des kruises sluit de vrees buiten.”

Lettende op het front waaraan Janse streed, begrijp ik waarom hij zich zo uitdrukte: hij werd voortdurend gekonfronteerd met bevindelijke gelovigen die eraan twijfelden of zij wel uitverkoren waren en daarom in angst voor Gods oordeel leefden. Terecht wijst hij daartegenover op de vrijmoedigheid tegenover God die wij door Christus mogen hebben (Ef. 3 : 12). Ik meen echter, dat bij Janse een bepaalde spanning uit die vrijmoedigheid verdwijnt, die er in OT en NT zo kenmerkend voor is. Juist zij die 'teer en nauw bij de Schrift leven' zullen altijd iets van huiver kennen voor de heilige God en zijn oordelen. Ik denk aan psalm 119 : 120:

Mijn vlees beeft van schrik
voor U,
ik vrees voor uw oordelen.

Dat wordt gezegd door een zondaar die zich bekeerd heeft en nu niets liever doet dan naar Gods geboden leven! Ik denk ook aan Paulus' aansporing in Fil. 2 : 12: „Blijft uw behoudenis bewerken met vrese en beven.” Dat wordt gezegd door een man die erin kon roemen dat God vóór ons is en niet tegen ons!

Het komt mij voor dat in teksten als deze tot uitdrukking komt, dat ook Gods kinderen die trouw naar zijn verbond leven, zichzelf maar al te verwant weten aan de goddelozen die Gods brandende toorn oproepen. Niet voor niets schrijft Paulus in de tegenwoordige tijd, als hij in I Tim. 1 : 15 terugblikkt op zijn vreselijke verleden: „Ik neem onder zondaren een eerste plaats in.” (Letterlijk: van hen *ben* ik de eerste). Kennelijk heeft hij in het besef geleefd, dat ook de *vergeven* zonde onze identiteit stemfelt. Hierbij sluit de beroemde formule van Luther aan: een christenmens is „simul justus et peccator”, d.w.z. 'tegelijk rechtvaardig en zondaar'.

Dat 'tegelijk' funktioneert bij Janse niet zo sterk. Bij hem (en zijn volgelingen) tendeert het beeld naar een tweedeling waaruit – alweer! – de spanning aan het verdwijnen is: een mens is óf zondaar (en heeft dan voor de toorn van God te vrezen) óf rechtvaardig (en mag dan in gerustheid leven), maar niet op een

paradoxe wijze allebei tegelijk. Ik herken mijzelf als gelovige niet zo goed in dat beeld. Ik vrees ook dat het aanleiding kan geven tot een zeer oppervlakkige gerustheid (om niet het door de heer Struik gewraakte woord 'be-daardheid' te gebruiken) – als is dat door Janse stellig niet zo bedoeld. Het zou naar mijn besef bepaald geen

kwaad kunnen, als wij ons in de kerkbanken wat onbehaaglijker voelden in de tegenwoordigheid van God, om ons dan des te verbaasder en doorleefder en dankbaarder te laten plaatsen in het stralende zonlicht van zijn vrij-spraak.

A. van der Dussen

In dit en de komende nummers plaatsen we de diverse referaten die op de laatstgehouden ontmoetingsdag te Barneveld zijn gehouden.

Achtereenvolgens:

Victor van Heusden, Ik durf er te zijn.
W. Steenberg, Ik mag er zijn.
H. Stolk, Ik zal er zijn.
Marc de Klijn, Christen, kerk en kunst.

Victor van Heusden, Driebergen

Ik durf er te zijn

Een wat vreemde titel misschien. De één zal zeggen: „Nou, nou, jij durft”, terwijl de ander zich de vraag zal stellen: „Waarom zou je niet durven? Waar ben je eigenlijk bang voor?”.

Goede vraag: waar is men bang voor?

- om als christen te leven...?
- Om niet populair te zijn...?
- Of ben je bang je handen vuil te maken...?
- Of om je hart en je geloof te besmeuren of misschien wel te verliezen...?

„Ik durf er te zijn” zeg je waarschijnlijk als je iets hebt overwonnen.

After all... durf je dan toch (weer)...

Graag wil ik deze toespraak op een paar punten toespitsen:

1. angst voor besmetting met de tijdgeest;
2. leven in onze 'eigen' cultuur;
3. waar haal ik het lef vandaan;
4. ik durf er te zijn.

Angst voor besmetting met de tijdgeest

Een gevoel van onraad/bedreiging.

De bijbel zet het tegenover liefde, die de angst uitdrijft (1 Johannes). Er is een *gezonde angst*/waakzaamheid. Bijvoorbeeld om over te steken – het gevaar dat je wordt overreden –; iets verkeers te eten.

Er is ook een *ongezonde angst*.

We praten dan over fobieën, waan-ideeën, of zachtjes gezegd: iemand is overgevoelig en angstig voor iets waar je eigenlijk niet zo'n angst voor zou hoeven hebben.

De tijdgeest

De geest die de tijd drijft/beheerst. Hij is het gemiddelde van ons nationale leef- en denkklimaat. Oftewel: veel

Veronica, Tros, AVRO en een scheutje NCRV en KRO afgemaakt met een druppeltje EO-essence.

Die tijdgeest zijn we dus voor een (groot?) deel zelf. Of je dat nu leuk vindt of niet. Maar dat zit door alles heen. De manier waarop je je haar laat knippen tot en met de keus voor je opleiding. Het is allemaal beïnvloed door vraag en aanbod van onze samenleving.

Nee, het grootste deel van die tijdgeest zit in onszelf en dat is op zich prima. Het is prima om een deel te zijn van deze cultuur, deze samenleving. Prima ook om je daar niet van te distantiëren. Prima om er in op te gaan. Onze tijd heeft grandioze mogelijkheden in de sfeer van werkgelegenheid, communicatiemiddelen, uitgaansmogelijkheden etc. Op zich legitiem, tenzij het niet legitiem is.

Tenzij angst voor onze tijd een gegronde angst is.

Tenzij we slaaf worden van onze moderne produkten.

Tenzij machines niet meer kunnen stoppen en wij maar moeten blijven werken.

Tenzij door exact te moeten kiezen creativiteit geen ruimte meer krijgt.

Ofwel:

Tenzij we het schepsel boven de Schep- per gaan vereren.

Dan komt carrière boven relaties thuis te staan.

Werken boven van het leven kunnen genieten.

Voorbeeld:

Ik ken een verkoper die 80 uur per week

werkte, hij had een groot salaris. Maar zijn huwelijk werd steeds matiger. Hij koos voor een andere baan, werkt nu 40 uur per week, heeft een klein salaris. Maar begint opnieuw te leven. Ze durven nu een tweede kind aan.

Met tijdgeest dienen we niet angstvallig om ons heen te kijken of er iemand op ons loert. Nee, hij zit midden *in ons* en *om ons heen* en we dienen hem de baas te blijven.

„Kies dan het leven, opdat je leeft”, zegt God tegen Mozes en Zijn volk (Deut. 30 : 19).

Leven boven slaafsheid. God boven eigen gemaakte heerlijkheden.

Leven in onze cultuur

Ik heb al gezegd dat ik dat mooi vind. Als je alleen dingen ziet die niet mooi zijn ben je een somber mens. Natuurlijk moeten we zorg dragen voor zorgen. Meelijden met lijdenden. Maar er is ook veel goeds, moois. Mooie mensen, boeken, opleidingen, techniek, relaties, kunst, etc. Dingen die typisch bij onze tijd horen.

We moeten/mogen daar positief instaan. We kunnen daarvan genieten. Dat betekent dat we ondanks pijn, ontreding, ongerechtigheid toch mensen moeten zijn die vanuit de hoop leven, liever dan vanuit de wanhoop. Niet alleen omdat dat prettiger is. Nee, het is een opdracht.

Mozes zei: „Kies dan het leven”.

Jezus zei: „Wees zout, niet smake-loos.

Wees licht, Mijn licht; doe niet zo duister”

Laat je niet naar de kant duwen vanuit een pessimistische levenshouding, leer je kracht te putten uit je eenvoudige geloof. Kies voor de betrokkenheid met deze wereld. Kies voor mensen. Niet om ze te veroordelen. Niet om aan te wijzen wat ze allemaal verkeerd doen. Niet om te moraliseren. Maar om van

ze te houden. Houd jij van mensen? Of plaats je ze in hokjes? Het zou ons verboden moeten worden, iemand te (ver)oordelen voordat we ze gezoend hebben.

Waar haal ik het lef vandaan?

Ach... lef. Wat lef?

Lef is jezelf moed inschreeuwen. Ik kan natuurlijk een passende tekst noemen. Misschien greep je al naar je bijbel. Dat doe ik deze keer niet. Want natuurlijk vind je een bemoedigende tekst. Neem dat maar mee als huiswerk. Wees er van overtuigd dat God aan de kant staat van hen die kracht bij Hem putten. Maar er is nog iets anders. Iets dat we in onze kringen misschien te weinig tegen elkaar zeggen, namelijk:

Moed is niet alleen een voorwaarde om een positieve levensinstelling te hebben, het is ook een vrucht. Een vrucht van een keuze, namelijk de keuze om te leven in toewijding aan God en deze wereld.

Toewijding aan Christus

Hij is de eerste en laatste. De Alpha en Omega. Hij is de Schepper. Wij, als schepselen, waren Zijn 'idee'. Zoals jij bent is er maar één. Uniek. Niet een toevalligheid, maar gewild. Hij heeft ons als zijn kinderen aangenomen.

Een donker, Chileens kind, werd eens geplaagd. „Jij hoort hier niet”, was het verwijt. „Je bent hier niet geboren, je bent geen echt kind van je vader en moeder.”

Het pientere kind dacht na en zei: „Daar heb je wel gelijk in. Maar bedenk wel, dat jouw ouders je gewoon 'kregen', maar dat mijn ouders *voor mij hebben gekozen*.

Toewijding aan de wereld

Toewijden is een keus. Niet een gevoel dat je kan overvallen. Een keus om niets te min of minderwaardig te achten. Een keus om je van iemand of van niets dan het kwade te distantiëren. Een keus om nabij die ander te zijn. Een keus om je niet terug te trekken als iets moeilijk is. Een keus om er te zijn als mensen lijden, ook al sta je met een mond vol tanden. Een keus om met hen feest te vieren ook al moet je het dansen nog leren.

De keus om iemand te groeten of voorbij te lopen.

De keus om het voor iemand op te nemen of om hem toch maar z'n eigen zaakjes te laten opknappen.

Toewijding aan Christus kan niet zonder toewijding aan deze wereld. Door de toewijding aan Hem wordt onze toewijding aan onze wereld versterkt.

Ik durf er te zijn

Twaalf verspieters gingen naar Kanaän

tien waren slecht

twee waren goed.

Je kent het liedje wel. Tien dachten:

KOLOFON

Redactie

Drs H. Algra

T. Hoekstra

Drs H. de Jong

Drs P. J. van Kampen

Mr. dr. J. Meulink

D. W. L. Milo

Ds K. Muller

Ds E. R. Postma

M. J. F. van der Wal

Adres van de redactie:

Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15, 8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17, 3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie:

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Tel. 03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v. Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging:

Aanmelding door overschrijving van min. f25,- contributie.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementenprijs:

(bij vooruitbetaling):

f52,- per jaar of f28,- per half jaar. Voor studenten f42,- per jaar. Buitenland f74,- per jaar of f99,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

50 ct. per mm. Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist. Tel. 03404-22452. Postbus 244, 3700 AE Zeist.

We wisten niet wat ons te wachten stond die dag in de Veluwehal te Barneveld. Waar ruimte beschikbaar was gesteld om mijn bronzen beelden te exposeren.

Er was veel belangstelling voor het werk en bij velen een verrassend inzicht voor de symboliek van de verschillende beelden.

De open sfeer en fijne reacties waren een bemoediging!

Heel duidelijk ervaren bij velen dat kunst bij het leven behoort en dat dit een verrijking betekent voor het leven van een christen.

Al met al ook voor ons een gezegende dag.

„die reuzen daar zijn zo groot, dat reddden we nooit”.

Maar die twee dachten: „die mensen daar zijn zo groot, als je daar op schiet, schiet je altijd raak”.

De twee lieten zich niet door angst drijven maar door geloof. Het was immers beloofd, dat Kanaän.

Daar waren ze toch voor onderweg geweest?

Daar had het-um toch om gedraaid?

Uiteindelijk?

Ze waren gelovige, afhankelijke joden met visie voor de toekomst en daarom wisten ze de (toch niet bepaald gemakkelijke) omstandigheden te relativeren.

„Er te durven zijn”, heeft dus niet te maken met simpele overmoed, maar met:

achter onze Schepper staan die steeds opnieuw voor deze wereld in het algemeen en ieder individu persoonlijk gekozen heeft.

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Dordrecht

Het adres van de diakonie luidt thans:
H. Toepoel-Duys, Europaweg 52, 3332
SH Zwijndrecht. Tel. 078-195756.

Ned. Geref. Kerk van Steenwijk

Het postadres van het scribaat der kerk
luidt: Postbus 99, 8330 AB Steen-
wijk.

Ned. Geref. Kerken van Zeist en Bilthoven

Tijdens de vakantieperiode (17 juli t/m
7 augustus) zullen de middagdiensten
worden gecombineerd.

17 juli in Bilthoven

24 juli in Zeist

31 juli in Bilthoven

7 augustus in Zeist

Aanvang van de dienst 17.00 uur.

De plaats van samenkomst in Bilthoven
is: Julianakerk, Julianalaan 42. In Zeist

wordt samengekomen in het Gebouw
N.P.B., Kerkweg 21.

De morgendiensten zullen normaal in
Bilthoven en Zeist worden gehouden.

Ned. Geref. Kerken van Haarlem en Heemstede

In de periode van 24 juli t/m 28 aug.
worden de diensten van Haarlem en
Heemstede gekombineerd. De morgen-
diensten worden gehouden in de Ba-
kenesserkerk, Vrouwestraat 10 in
Haarlem om 09.30 uur. Voor de tweede
dienst kunt U terecht in de Petrakerk,
Limburglaan 3 in Heemstede, aanvang
19.00 uur.

Uit breder kring

L 'Abri

Nogmaals een melding van het pro-
gramma van l'Abri in de maand juli:

1-6 juli: Themaweek over mens en we-
tenschap, identiteit, intimiteit, volwas-
senheid enz.

15-21 juli: Kunst: de mens heeft
vleugels

22-24 juli: Israël: de mens heeft wor-
tels

Ook de overige dagen is er een, meestal
minder geconcentreerd, programma.
Wilt U nadere informatie, belt U dan
naar l'Abri in Eck en Wiel (tel. 03449-
3101).

Ds G. van den Brink

Ds G. van den Brink verhuist 5 juli naar
Veenendaal, Prins Willem Alexander-
park 483, 3905 CP tel. 08385-40337.

Evangelisch Gereformeerde Kerken in Frankrijk

Sedert enkele jaren onderhouden onze
kerken kontakten met de Eglises Réfor-
mées des Evangéliques Indépendances
van Frankrijk (E.R.E.I.).

Deze kerken bevinden zich vooral in
het zuiden van Frankrijk.

Indien U met vakantie in Frankrijk ver-
blijft en U wilt deze kerken bezoeken, is
er een lijst met kaartje, waar deze ker-
ken zich bevinden, verkrijgbaar bij ds
G. van den Brink, Prins W. Alexander-
park 483, 3905 CP Veenendaal tel.
08385-40337.

1948 Dankbaar hopen wij, met onze kinderen, 1988
D.V. 14 juli ons 40-jarig huwelijk te gedenken.

C.J. v.d. Mijden
G. v.d. Mijden-Abma

Degenen, die ons hiermede willen feliciteren,
kunnen dit doen op zaterdag 16 juli van 16.30-18.30
in een zaal van de Johanneskerk-Guido Gezelleweg 1/
hoek Spinozaweg te Rotterdam-Lombardijen.

Zenostraat 107
3076 AT Rotterdam

In haar Heer en Heiland ontslapen, onze lieve moeder en
oma

GERRITDINA JANSEN
weduwe van Hendrik Faken

op de leeftijd van bijna 73 jaar.

Efeze 2: 8-10

Enschede, C. Faken
H.J.M. Faken-Engbers
J. G. Oostra-Faken
J. Oostra
Elst, R. Faken
G. Faken-Timmerman
en kleinkinderen

Enschede, 12 juni 1988
Marthalaan 1 - 405

Correspondentie adres: Spartastraat 12, 7535 BN Enschede.

De begrafenis heeft overeenkomstig de wens van moeder in be-
sloten kring plaatsgevonden.

● Plaats uw familieberichten in dit blad

Neem zelf een abonnement

U hoeft er
niet
(volledig)
achter te staan
om er (toch)
voor te zijn.

☐ kennismakingsnummers

☐ abonnement

Naam:

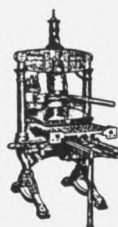
Adres:

Postcode en plaats:

Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder postze-
gel) Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.

Opbouw
voor mij

BIJ GEBOORTE- EN HUWELIJKSKAARTEN
ONTVANGT U EEN AARDIGE ATTENTIE.

drukkers sinds 1901

Drukkerij „Steenbergen”

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist - Tel. 03404-22452
Gevestigd sinds 1901

Boeken, Periodieken en
Handelsdrukkerij